

10. *Krüger, E.* (1966): Rekonstruktion des atrophischen Alveolar Fortsatzes im Unterkiefer mit homoioplastischem Knorpel. Dtsch Zahnärztl Z 21:418.
11. *Lekkas, K.* (1976): Reconstruction of the atrophic mandible. Presentation at the Dutch-Scandinavian Congress on Oral Surgery. Mei 1976.
12. *Lekkas, K.* (1977): Absolute augmentation of the mandible. Int J Oral Surg 6:147.
13. *Ridley, M. T., Mason, K. G.* (1978): Resorption of rib graft to inferior border of the mandible. J Oral Surg 36:546.
14. *Sanders, B., Cox, R.* (1976): Inferior-border rib grafting for augmentation of the atrophic mandible. J Oral Surg 34:879.
15. *Schettler, D.* (1976): Sandwichtechnik mit Knorpeltransplantat zur Alveolar-Kammererhöhung im Unterkiefer. In K Schuchardt: Fortschr Kiefer und Gesichtschir 20:61.
16. *Stoelinga, P. J. W., Tideman, H. Berger, J. Š., Koomen, H. A. de* (1978): Interpositional bone graft augmentation of the atrophic mandible: a preliminary report. J Oral Surg 36:40.
17. *Tideman, H.* (1972): A technique of vestibulo plasty using a free mucosal graft from the cheek. Int J Oral Surg 1:76.
18. *Wang, J. H., Waite, D. E., Steinhauser, E.* (1976): Ridge augmentation: an evaluation and follow-up report. J Oral Surg 34:600.

November 1979. Philips van Leijdenlaan 25,
6500 HB Nijmegen.

MENINGEN

Redactioneel

DE TANDARTS ALS DOELWIT VAN DE COMMERCIE EN DE WILDGROEI IN HET AANBOD VAN INFORMATIE

Trefwoorden: Beroepsbelangen – Postacademisch onderwijs – Reclame

De rubriek 'Meningen' is ingesteld ten einde bij te dragen aan de opinievorming binnen de tandheelkundige professie. Met een zekere regelmaat zullen hierin ook redactionele commentaren verschijnen. Daarnaast staan deze kolommen ter beschikking van diegenen, die onder eigen verantwoordelijkheid hun inzichten willen vastleggen over onderwerpen die ook de Redactie van belang acht voor de lezerskring van dit tijdschrift.

Met een vaste regelmaat en in toenemende frequentie treft de tandarts de laatste jaren aankondigingen in zijn brievenbus aan over demonstraties en cursussen op velerlei gebieden van de praktische tandheelkunde. Deze vormen weer een uitbreiding op de overigens al indrukwekkende papierwinkel, die de reclame over hem heen stort. Al deze drukwerkjes zijn overzichtelijk ingedeeld en vaak in fraaie kleuren uitgevoerd. Zij maken een verzorgde indruk en het is duidelijk dat een goed geleide organisatie achter dit soort activiteiten staat. 'De cost gaat kennelijk voor de baet uit'. Wat de cursussen betreft zijn de inschrijfgelden vaak niet direct laag te noemen. De docenten zijn van wisselende herkomst. Soms herkent men de namen van zelfs gerenommeerde binnen- en buitenlandse tandartsen; soms ook zijn de cursuleiders volledig onbekend en wordt weinig informatie verstrekt over hun achtergrond.

Het zal duidelijk zijn dat met deze ondernemingen niet bedoeld wordt op de vanouds bekende verschaffers van professionele bij- en nascholing; de beroepsverenigingen en subfaculteiten die zich steeds geroepen en zelfs verplicht hebben gevoeld hun leden resp. oud-alumni ook in het verdere

beroepsleven te begeleiden. Voordrachten en cursussen binnen dit kader gehouden vonden steeds kosteloos of nagenoeg tegen kostprijs plaats. Geen der genoemde instellingen had ook maar de geringste commerciële bijbedoeling. Penningmeesters en kascommissies legden in de jaarstukken verantwoording af over de handel en wandel van de organiserende instelling. Voor de inhoud van het gebodene stonden de gekozen besturen evenals de aangetrokken docenten borg. Weliswaar vertoonde het geheel van activiteiten een wat veelvormig beeld en was de aanpak wat incidenteel en versnipperd, toch is de groei onmiskenbaar en het niveau relatief goed, soms zelfs zeer goed te noemen. Dit alles was voortgesproten uit particulier initiatief binnen professionele kringen. De geschetste werkwijze vormde het postacademisch onderwijs dat tot de jaren tachtig heeft gewerkt.

Het Orgaan voor het Postacademisch Onderwijs, zoals dat volgens de wettelijke regelingen zal moeten worden opgericht, vindt hierdoor de akkers geploegd en voorbereid. Dit Orgaan zal naast nieuwe initiatieven ook een soort ruilverkavelingsprocedure moeten inzetten teneinde het goede te behouden en tot een nuttige en heilzame structurering te komen.

Echter voor de in de aanhef van dit commentaar aangegeven bedrijvigheden is in de hierboven geschetste situatie geen plaats. Vraagt men zich nog af waarom dit zo is, dan is het antwoord reeds gegeven: zij zijn commercieel, financieel oncontroleerbaar en wat erger is inhoudelijk – uitzonderingen daargelaten – nauwelijks betrouwbaar. Een toelichting op deze mischien wat boude uitspraak is in het voorafgaande opgesloten. Welke andere drijfveren dan die voortspruitend uit eigenbelang, dus commercieel belang, kunnen instellingen als dental depots en tandtechnische laboratoria, gerugsteund door de dental industrie, bewegen om zich de niet geringe moeite en kosten te getroosten, ruimten in te richten voor opleidingsdoeleinden. Men kan toch moeilijk geloven dat in de harde zakelijke realiteit op puur altruïstische gronden plaats wordt ingeruimd voor hartverwarmende bezorgdheid voor het bijgescholen van de naar uitbreiding van kennis en vaardigheden dorstende beroepsgenoten? Zelfs al zouden deze cursussen en wat dies meer zij, kostendekkend draaien, zelfs dan nog kan de ambiance niet aanvaardbaar zijn. Daar komt nog bij dat factoren als onderlinge concurrerentie en soms gebrek aan specifieke deskundigheid de kwaliteit op zijn minst genomen twijfelachtig maken.

Wij kunnen deze cursusactiviteiten dan ook niet anders zien dan als een uitwas van het winstbejag, waarmee men bezig is de tandartsenprofessie steeds meer in de houdgreep te nemen. Daarom ook wordt hier deze koppeling aangebracht met de wijze waarop de reclame zich met de tandheelkundige praktijkvoering bezig houdt. Immers naast de folders over de fraaiogende 'trainingscentres', uitgerust met de modernste apparatuur in verantwoorde kleurstelling, zijn er de bijna dagelijks bezorgde poststukken van tenminste A4-formaat. Daarin verlustigen, door moderne binnenhuisarchitecten ontworpen, praktijkruimten het oog met daarin opgesteld de gladgestroomlijnde installaties met alle no-

dige en overbodige elektronica en gestof-
feerd met fotomodellen in alle professionele
standen. Dit alles wordt dan gepresenteerd
onder het modieuze vlagvertoon van de
ergonomie: veelzijdige praktijkvoering
met snuffjes en foefjes en administratieve
automatiseringstrucs, waarvan de kosten
hoog zijn en de meetbare significantie
allerminst onomstotelijk vastligt en
waarbij men soms sterk de indruk krijgt dat
de patiënt slechts als een technisch hinder-
lijke complicatie wordt ervaren. Reeds de
ouderejaarsstudent wordt door middel van
aangeboden 'schoolreisjes' in aanraking
gebracht met de oogverblindende technolo-
gie. Om kort te gaan, wij bedoelen hier de
ziekmakende glamour waarmee de jonge
tandarts en ook de student verlost wordt
zich in financiële avonturen te storten, die
reeds tot liquiditeitsproblemen en zelfs
faillissementen hebben geleid. Daar komt
nog bij de stille en onopgemerkte ellende
van de goedwillende collega, die onder een
te zware financiële belasting gebukt gaat en
tot een twijfelachtige praktijkvoering kan
komen en zelfs tot malversaties.

Een duidelijk stellingnemen is hier op zijn
plaats. Wij vinden dat iedere commerciële
instelling zich dient te beperken tot haar
primaire taken:

- dit betekent voor de dental handel de
distributie van de produkten van de indu-
strie met daarbij de zakelijke informatie en
meer niet; ook het reclamebeleid moet
daarmee in overeenstemming zijn;
- dit betekent voor de tandtechnische la-
boratoria de vervaardiging van werkstuk-
ken ten behoeve van de tandheilkundige
gezondheidszorg, alles in goede samen-
werking met de tandartsen en met waarde-
ring voor elkaars taken;
- dit betekent voor degenen die zich tot
voorlichten en opleiden geroepen voelen
zich veilig te stellen van iedere aanleiding
tot verdenking van enig commercieel be-
lang of winstbejag en zich met hun ambities
en initiatieven, hoe welkom ook, te wen-
den tot instituties die zich vanouds met
deze materie bezig houden;
- dit betekent tenslotte voor de krediet-
verschaffers behoedzaam te opereren met
vermijding van lichtvaardige prognoses;

- dit betekent daarnaast voor de tandarts
dat hij uiteraard zijn inlichtingen daar haalt
waar hij er zeker van kan zijn, dat uitslui-
tend zijn belangen worden gediend. Hierbij
staat uiteraard de taak der Nederlandsche
Maatschappij tot Bevordering der Tand-
heelkunde centraal.

Wij wensen en hopen dat het verantwoor-
delijkheidsgevoel, vooral bij de docenten,
hen tot de nodige reserve zal dwingen en
verre zal houden van de vaak op kwalijke
wijze opgefokte verlakkerij van de soms
wat argeloze jongere beroepsgenoten. Zij
zullen immers al de administratieve en
technologische fraaiigheden moeten beta-
len eventueel over de ruggen van de aan
hun zorgen toevertrouwde patiënten. Wel
mag tenslotte worden opgemerkt dat de
mogelijke zuigkracht van bedoelde cursus-
activiteiten dient te worden opgevat als een
signaal voor diegenen die zich met de ont-
wikkeling van postacademisch onderwijs
bezig houden om de aansluiting op hun
werkveld daar te zoeken waar blijkbaar
openingen worden geboden.

v.S.

BLADVULLING

Vraag:

Wat is de invloed van een chronische ont-
steking met fistelvorming, uitgaande van
een melkmolaar, op het onderliggende,
blijvende element?

Antwoord:

Een periradiculaire ontsteking die uitgaat
van een niet-vitale pulpa van een melkele-
ment wordt dikwijls gekenmerkt door we-
nig afbakening, in tegenstelling tot een der-
gelijk proces bij een blijvend gebitsele-
ment. Op de röntgenfoto is dan ook vaak
een resorptie van het bot rond de kiem van
de blijvende opvolger te zien. De odonto-
genese van het blijvende gebitselement
kan worden verstoord wanneer ontste-
kingscellen en exsudaat het tandzakje pe-
netreren. Afhankelijk van het ontwikke-
lingsstadium van het blijvend element kan

dit resulteren in een hypocalcificatie van
het glazuur, in vormafwijkingen van de
kroon en/of de wortel of in glazuurhypopla-
sieën, waarbij cellulair cement al of niet
afgezet wordt op dit hypoplastische gla-
zuur.

Dergelijke misvormde gebitselementen
worden Turner-tanden genoemd.

Ook de door een mechanische beschadi-
ging in hun ontwikkeling gestoorde gebits-
elementen noemt men Turner-tanden.

Een acute exacerbatie van een chronische
periradiculaire ontsteking van een melke-
element kan bovendien leiden tot seques-
tratie van de kiem van de blijvende opvol-
ger of tot erosie van die kiem, door de sterk
zure werking van pus.

Over de frequentie waarin Turner-tanden
als gevolg van een periradiculaire ontste-
king van melkelementen ontstaan, is wei-
nig bekend.

McCormick en Filostrat (1967) vervolgden
de ontwikkeling van 81 premolaren van
kinderen bij wie op 6- tot 9-jarige leeftijd op

de röntgenfoto van de corresponderende
melkmolaar een duidelijke periradiculaire
ontsteking zichtbaar was. Van deze 81 pre-
molaren bleken er zich 18 (= 22%) tot een
Turner-tand te hebben ontwikkeld.

Matsumiya (1968) creëerde periradiculaire
ontstekingen bij melkmolaren van jonge
honden en constateerde ontwikkelings-
stoornissen in 23% van de blijvende opvol-
gers.

Literatuur:

1. Matsumiya, S. (1968): Experimental
pathological study on the effect of treatment
of infected root canals in the deciduous tooth
on growth of the permanent tooth germs. *Int
Dent J* 18: 546-559.
2. McCormick, J., Filostrat, D. J. (1967): In-
jury to the teeth of succession by abscess of
the temporary teeth. *J Dent Child* 34: 501-
504.